

Комунальний заклад
«Центр дитячої та юнацької творчості № 2
Харківської міської ради»

Методичні рекомендації

ГЛИНОТЕРАПІЯ, ЯК ВИД АРТТЕРАПІЇ

Розробила: Подрезова Олена Степанівна,
керівник гуртка «Гончарство, кераміка та
художня обробка пластичних мас»
КЗ «ЦДЮТ № 2»,
керівник гуртка - методист

Харків – 2017

ВСУП

Глина буває різних кольорів і відтінків: біла, блакитна, червона, бура, жовта, зелена і т. д. Колір глини, безумовно, впливає на цілющі властивості, однак важливим чинником якості є її рівень залягання.

Умовно можна розділити всі глини на три групи.

Глина, яка залягає близько від поверхні ґрунту до 10 метрів. Така глина часто містить в собі велику кількість різних шкідливих домішок: нітрати, пестициди, відходи виробництв тощо

«Чиста» глина більш високої якості залягає на глибині 10-15 метрів від поверхні і захищена від верхнього родючого шару ґрунту значним масивом піску. Така глина містить велику кількість корисних для людського організму солей і мінеральних речовин. Мінімальний вміст солей рідкісних металів та інших елементів надають глині різнобічну терапевтичну активність з сильним ефектом біо-стимулюючою. До таких відносяться бентонітові глини різних родовищ. Природні бентонітові глини відрізняються за хімічним складом та зовнішнім виглядом один від одного через різного характеру материнських порід.

При дослідженнях, також, була вивчена кембрійська глина. Її видобуток йде з глибини від 40 метрів, цей пласт відповідає кембрійської епохи в історії Землі, звідси і назва «кембрійська глина». ». Висока терапевтична дія кембрійської глини обумовлено саме її багатим мінеральним складом: вона являє собою велику пластову поклад морського генезису щільної структури полимінерального складу. . Голуба кембрійська глина містить всі мінеральні солі і мікроелементи, яких ми потребуємо, а саме: понад 50 % діоксиду кремнію, 19 % алюмінію і 15 % інших елементів: окису заліза, кальцію, магнію, а також сірчаний ангідрид, органічні речовини, які й надають їй оригінальний колір.

Глиною успішно лікують різноманітні захворювання: хронічні і гострі захворювання суглобів, кісток, хребта, м'язів, периферичних нервів, залишкові явища після поліомієліту, травми (забиття, розтягнення зв'язок, переломи кісток), туберкульоз, рак різноманітної локалізації, лейкози, доброякісні пухлини, недокрів'я, головний біль, атеросклероз, запалення вуха, очні хвороби, захворювання жіночої статеві сфери, хвороби органів травлення, хвороби серця, бронхіти, пневмонії, плеврити, кашель, шкірні хвороби, рахіт, артрит, артроз, «шпори» п'яркової кістки, ревматизм, варикозне розширення вен, хвороби кісток і суглобів, рани, виразки і багато інших хвороб. Також широко використовують в косметології.

Глину використовують як присипок, паст, мазей, обгортань, внутрішнього застосування, лікувальних ванн

В старовину, коли розмова заходила про якість води, зазначалося, що найкраща вода та, яка тече по глинистому руслу річки.

Колись глину використовували в побуті для збереження м'яса, овочів і фруктів. У Стародавньому Єгипті, Китаї, Вавилоні продукти умочували в розчин глини, і після цього їх можна було зберігати досить довго. Також, завдяки відбілюючим властивостям глини, з її допомогою прали білизну і чистили шерсть. Приблизно тоді ж були виявлені її цілющі властивості абсорбенту та антисептика. Глину використовували місцево для натирань і приймали всередину для виведення токсинів. Вона знищує неприємний запах залежаних продуктів харчування.

Глина допомагала справлятися з різними харчовими отруєннями, а також, від таких хвороб, як холера, дизентерія та багатьох інших інфекційних захворювань.

Відомий клініцист С. П. Боткін, досліджуючи вплив глини на організм людини, писав, що одне з головних достоїнств глинотерапії — її абсолютна нешкідливість, глину неможливо передозувати, організм вбере в себе рівно стільки корисних речовин, що входять до її складу, скільки йому потрібно. Наприклад, якщо в організмі нестача кальцію, то глина віддає в організм саме кальцій. Це здатність обумовлюється катіонним обміном, що відбувається за рахунок дифузії в клітинних каналах. До того ж глина є універсальним сорбентом, поглинаючим шлаки, токсини, важкі метали, радіонукліди, токсичні продукти обміну і розпаду клітин.

Глина дає саме ті мінеральні солі, яких нам не вистачає, поставляючи їх у дозах, які найкраще підходять нашому тілу. Крім того, вона вбирає в себе всі токсини, отрути, гнильні гази, зайву кислоту і виводить їх з організму, цілком очищаючи його.

Встановлено, що глина має сильну антибактеріальну та протипухлинну дію, які поширюються як на доброякісні (зоб, міома, мастопатія та ін), так і на злоякісні пухлини (рак, лейкоз). Можливо, це пов'язано з тим, що глина містить дуже рідкісний радіоактивний елемент радій, в певних кількостях грає для організму позитивну роль. Встановлено, що глина має адсорбуючих (очищує) і обволікаючим властивостями.

Зовнішнє застосування глини при лікуванні виразок, захворювань опорно-рухового апарату дуже ефективно, так як дає швидкий результат. Лікування

глиною дозволяється людям будь-якого віку, оскільки вона не несе негативних побічних властивостей. Здатність глини знімати запалення і відновлювати пошкоджені тканини використовується при лікуванні загоюються виразок, старих гематом, забоїв та переломів, артритів і остеопорозів, маститів і варикозного розширення вен.

З лікувальною метою вибирають глину без піску, розсипчасту, зігріту сонцем, поблизу водних джерел, що знаходиться далеко від промисловості і населених пунктів. Найбільш придатною вважається та, з якої можна зробити «бублик», не растрескиваючийся при висиханні. Розмішують глину дерев'яною ложкою або паличкою. Для лікування використовуються різні сорти глини . Найбільш цінна з них – голуба кембрійська глина.

РАЗЛЕЛ I

ГЛИНОТЕРАПІЯ, ЯК ВИД АРТТЕРАПІЇ

1. Глиноterapia, як рішення психологічної проблеми.

Фантаст Іван Єфремов, описуючи у своїх творах майбутнє, говорив про лікування гончарним мистецтвом: «розкрита» за допомогою творчості психіка стимулювала імунну систему і дозволяла позбутися від хвороби. Подібний психосоматичний підхід успішно лікує тіло і душу, і здатний вивести психіку на якісно новий рівень.

«Глиняна Арт - терапия» - гармонія по Фрейдю. У заняттях «гончаркою» важливо, що людина розуміє: з глини - непридатного, на перший погляд, матеріалу можна створювати дивовижно красиві вироби. Значить, так само можна вирішити психологічну проблему, просто подивившись на неї по-іншому. Не менш важливе почуття успіху. Коли людина бачить, що у неї виходить висловити і відобразити емоції і створити унікальний виріб, взаємодія зі світом стає більш конструктивною.

Глиноterapia – є рідкісним видом арт-терапии. При цьому дуже цікавим і дієвим для відновлення балансу і гармонії людини. Глина допомагає зближувати людей з їх почуттями. Є своєрідним містком між тим, що приховано в підсвідомості і тим, що ми усвідомлюємо. Це і профілактика особистісних відхилень, і вихід негативних емоцій, зняття нервово-психічного напруження, страхів, агресії, і, що найважливіше, зв'язок з природним світом природи.

За рахунок чого робота з глиною має терапевтичний ефект?

По-перше, в арт-терапии глина цінується як природний, неструктурований, пластичний тривимірний матеріал, вона не вимагає спеціальних навичок. Глина податлива, м'яка і їй легко керувати. Цінних виявляється також те, що її використання передбачає роботу безпосередньо руками, без підручних інструментів і вимагає певних фізичних зусиль і витрат часу. Глина вважається ідеальним матеріалом для передачі емоцій і переживань людини, а сам процес – процесом зцілювання.

По-друге, глина – природний матеріал, що використовується протягом всієї історії людства, тому при роботі з нею легко вийти на архетипний рівень, рівень метафор.

Крім цього, глина допомагає висловити досвід, який не виходить висловити словами. Людський досвід настільки великий, складний і заплутаний, що мова не завжди може визначити всі його аспекти. Глина допомагає «захопити» почуття, переживання і надати їм форму. Часто людина не розуміє, що він ліпить, і тільки закінчивши роботу, дізнається в ній

відображення якогось свого стану. Тут не потрібні слова, щоб сформулювати, висловити те, що всередині. І саме ця особливість робить глину незамінною в роботі з дітьми, адже вербально висловлювати свої почуття дітям досить складно. Одним дітям глина допомагає заспокоїтися і зняти напругу, іншим - висловити агресію і фрустрацію.

2. Глинотерапія при роботі з дітьми

Наші діти живуть у непростий час — їм не вистачає спілкування з близькими людьми. Їх вечори проходять за комп'ютерними іграми, вони знають, що таке тривожність, страхи, агресія...

На заняттях з глинотерапії діти вивчають глину - дитина бере глину - тисне, б'є, мне, розриває на шматочки, плющить, розтирає, катає, дає вихід своїм емоціям. Розповідає, що він робить, що відчуває, що виражає - йде опрацювання чуттєвої сфери. Дитина ліпить, не боячись зламати або зіпсувати, адже при ліпленні можна зробити помилку, це просто неможливо! І це дуже важливо для дітей. Наступний етап - з направляючою допомогою педагога-психолога, малюк висловлює бажання, що йому хочеться зробити з композицією: зім'яти, перетворити страшний образ в добрий, безневинний, прикрасити і випробувати вже почуття симпатії, поглянути на нього іншими очима і подружитися.

Коли дитина ліпить щось своє, саме в цей момент він відчуває ситуацію успіху, розвивається його фантазія, творчість, креативність. Свої композиції потім діти обіграють. Розвиваються їхні комунікативні навички при взаємодії один з одним.

Глинотерапія – найбільш наочний вид арт-терапії і дозволяє терапевту спостерігати стан дитини. Ця робота – хороший спосіб стимулювати словесне вираження почуттів у дітей. В той же час дітям зі схильністю до вербалізації (таких діток часто звинувачують у балакучості) допомагає позбутися від надлишку слів. І навпаки, дітям нетовариським і замкнутим – зуміти виговоритися.

«На наших пальцях знаходиться багато активних точок і завдяки роботі з глиною відбувається їх активація. Це сприяє розслабленню, але водночас з'єднання являється якийсь імпульс, на який кожна дитини реагує по-своєму. Деякі заспокоюються, інші стають більш активнішими. Всі діти реагують по-різному, але всім подобається займатись з глиною», - каже Ганна, психолог Центр підтримки сім'ї ЮНІСЕФ у Харкові

Глинотерапія для дітей може проводитися як індивідуально, так і в групах. У процесі спільної ліплення діти ведуть чудові бесіди, взаємодіють один з одним на новому рівні, діляться міркуваннями, думками, почуттями, відчуттями.

Глинотерапія – це проектна методика, вона допомагає актуалізувати на символічному рівні динаміку внутрішнього світу людини. Глина передає характер і емоції людини. Вимішування глини дозволяє подумати, осмислити, вибрати, прийняти рішення. Процес вимішування глини носить терапевтичний характер. Глинотерапія дозволяє відреагувати, усвідомити і переробити психотравматический досвід; це безпечний спосіб розрядки руйнівних тенденцій, спирається на здоровий потенціал психіки, вдається до ресурсів, сприяє ученню новим моделям поведінки і розвитку творчості. Важливий сам процес творчості, кінцевий продукт творчості. Формування енергії збирання, утримання і розслаблення – це одна з глибинних смислів ліплення з глини. Можна навчитися збирати, накопичувати енергію, навчитися її утримувати і розслаблятися на символічно-дієвому рівні. Таким чином, ліплення куба на несвідомо-символічному рівні формує енергію збирання; ліплення кулі формує енергію утримання; ліплення площині дозволяє розслабитися. Виліпити з глини свій стан або проблему, ідею або рух, а потім споглядати продукт своєї творчості – все це реально. Коли дитина або дорослий вивчає своє творіння, внутрішнє відчуття гармонії підказує їм, які зміни необхідні його скульптурі. І тут починається чари. В реальності здійснюється справжня метаморфоза, коли дитина або дорослий змінює свою скульптуру, робить її гармонійною. Є чимало дітей та дорослих, яким складно контролювати свої емоції. Завдяки ліпленню людина може навчитися керувати собою. Так осмислена ліплення може навчити регуляції емоцій, володіння ними. Точно також людина може виліпити своє бажання або ідею. Розглянути та внести гармонію у зміни. Корируючи глиняну форму, людина фактично своїми руками змінює внутрішню і зовнішню ситуацію на краще. І це справжнє диво.

Глино-терапія знімає стрес. Психологи помітили, що постраждалі від конфлікту діти, які відвідують їх арт-терапію з глиною, менше проявляють занепокоєння і агресію в своїй поведінці. Робота з глиною допомагає дітям позбавитись стресу.

2. Декілька програм з глино терапії.

Существует множество методик по глино-терапии в разных странах. В нашей стране специалисты, признавая терапевтические свойства глины, пока ещё используют глину редко. Психологов и психотерапевтов ограничивает отсутствие информации о техниках глинотерапии для работы с детьми, подростками. В тоже время некоторые психологи уже практикуют отдельные методики для работы с дошкольниками.

Вот некоторые из них.

2.1. Програма по глинотерапії «Волшебная глина»

Автор матеріалу: Театяна Миколаївна Євтєєва.

Програма з глинотерапії, що дозволяє застосувати психотерапевтичні «інструменти» самотерапії. Мета даної програми: створити умови для зниження тривожності, зняття м'язових затисків, для емоційної розрядки дітей з психоемоційними розладами.

Завдання програми:

сприяти зниженню агресивності, страхів, тривожності у дітей;

надати психотерапевтичну допомогу дітям з гіперактивністю, замкнутістю, аутичним дітям;

надати психотерапевтичну допомогу дітям, які пережили травматичні ситуації з метою відновлення їх психічної чутливості;

розвивати творчу уяву, фантазію;

розвивати здатність висловлювати свої почуття на символічному і вербальному рівні;

допомогти дітям досягти взаєморозуміння і співтворчості через спільну творчу діяльність;

розвивати дрібну моторику, сенсорні відчуття;

сприяти становленню довільної регуляції поведінки;

сприяти усвідомленню у дітей своїх почуттів, переживань, спонукати дітей до роздумів, самодослідження, особистісному зростанню.

Методи, які використовуються на заняттях:

танцювальні вправи;

вправи на візуалізацію образів;

гри;

ліплення;

обговорення;

релаксація.

Програма по глинотерапії «Чарівна глина» розрахована на дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку, вік учасників - 7 - 10 років. Кількість - 10 занять. Час проведення заняття - 50 хв. Всього - 8 годин 30 хв.

Навчально-тематичний план

Заняття № 1 Тема: «Знайомство з глиною».

Заняття № 2 Тема: «Образ з кулі».

Заняття № 3 Тема: «Мій настрій».

Заняття № 4 Тема: «Мій чоловічок».

Заняття № 5 Тема: «Мій страх».

Заняття № 6 Тема: «Мій гнів».

Заняття № 7 Тема: «Моя смуток».

Заняття № 8 Тема: «Моя радість».

Заняття № 9 Тема: «Мій образ».

Заняття № 10 Тема: «Спільна ліплення».

2.2. Методика «Глиняне поле»

Ця програма спрямована на роботу з травматичним досвідом, психосоматичними симптомами, внутрішньої картиною хвороби, СДУГ, тривожністю, тілесними зажимами і іншими запитами.

Метод «Глиняне поле» визнаний в Європі, багато психологів застосовують його в своїй практичній роботі

Приклад з практики програми «Глиняне поле» в Університету Лонг-Айленда

Хлопчик, 5 років з діагнозом СДУГ. Запит батьків - робота з увагою, так як дитина не може всидіти на місці і 5 хвилин, не може завершити жодну гру.

Для роботи був обраний метод «Глиняне поле» (краю ящика виконують стримуючу функцію, що важливо при роботі з дітьми, що мають діагноз СДУГ). Ящик заповнювався глиною лише наполовину, щоб дитині вистачило сил з нею взаємодіяти.

Арт-терапевт не давав дитині спеціального завдання, він просто показав варіанти взаємодії з матеріалом і запропонував пограти з глиною. Хлопчик грався з глиною 15 хвилин (закінченням послужила прохання дитини вимити руки), потім було проведено кілька логоритмічних вправ і запропонована розфарбування. Після роботи з глиною дитина повністю розмалював розмальовку кольоровими олівцями (за словами батьків, до цього він не міг докрасити до кінця навіть найпростіший малюнок).2.3. "Психорепевтические ресурсы работы с глиной".

Автори програми: Галина Бедненко, Марина Володимирівна - Крюкова.

1. Знайомство з глиною. Змішування сухої глини і води.

Ми пропонуємо працювати з самого початку сухий глиною. Першим етапом в цьому випадку буде з'єднання матеріалу з водою і вимішування. Само по собі знайомство з сухою глиною - окремий процес. Є можливість занурити в неї пальці, всю кисть цілком, пропускати глиняний пісок крізь пальці. Дотику до шкіри струмуючих піщинок заворожують, і на першому етапі такого знайомства з матеріалом може статися навіть відмова від змішування сухого матеріалу з водою, своєрідне перевагу чистоти, сухості і стерильності. Змішування глини з водою вимагає деякого чуття пропорцій. Глина може бути досить сухий і малопластичних, або ж навпаки - вузький і занадто рідкою. Стихія води традиційно асоціюється з душевними рухами та емоціями. Якщо повернутися до метафори землі і води як тілесного та

емоційного, то цей етап може бути знаком відповідності цих двох начал для людини. І саме переживання цього процесу - відкриттям для нього цієї відповідності (або невідповідності уявлень про себе і відчувається реальності).

2. Виминання глини руками. Катання кулі.

Після змішування глини і води в підходящій для клієнта пропорції, відбувається т.зв. «М'ятьє», м'яття, перемішування, формування первісної, досить однорідної маси. Відбувається контакт живої землі з чутливими долонями, біологічно активними точками на них, що робить ліплення (і особливо м'яття глини) ефективним самомасаж. Він сприяє відновленню внутрішньої рівноваги і набуття певного унікального для людини темпу і спокою. Первинна форма маси зазвичай округла, куляста, що веде нас до ідеї кулі, первинного Яйця Творіння світу.

3. Формування образів і форм.

Існує безліч прийомів роботи з глиною. Це стиснення і розтягнення; витягування і розрив, протикання і розкочування, прилеплення (вlepка); скручування і розсічення (ребром долоні); вминання кісточками пальців; дрібна опрацювання пальцями рук або нігтями і ін. Кожен раз вони знаходяться індивідуально. При першій роботі з глиною репертуар прийомів може бути невеликий, проте потім він природним чином може збільшитися. Зрозуміло, це має значення не тільки для інструментальної ефективності роботи і точності отриманої форми, але і для метафори типу взаємодії індивіда і матерії (самої реальності).

Ліплення може бути усвідомленою («я хочу створити то-то») або неусвідомленою («я ліплю, не роздумуючи»), з відкритими очима, перевіряючи відповідність получающеся форми потрібного образу або з закритими - довіряючи тільки дотику. Таким чином відбувається екстерналізація внутрішніх, усвідомлених або неусвідомлених, образів, втілення їх у форми. Окреме значення може мати і розташування отриманих форм в просторі.

4. Діалог зі свідком.

Терапевтична робота з глиною, як правило, вітає психотерапевта, викладача або іншого учасника групи, клієнтської, навчальної, інтерв'язорської. Інший може подивитися на роботу і дати запропонувати свої асоціації, описати спостереження, почуття, дати припущення. Психотерапевт або викладач може допомогти сфокусувати тему, з якої працює людина, крім того, дати можливість відреагувати ті чи інші емоції і переживання, вербально або - знову ж в ліпленні

5. Трансформація форм і позицій.

В результаті озвучування емоцій, почуттів, асоціацій, ідей, метафор, пов'язаних з творінням, а також осмислення переживання процесу творення може статися його переосмислення. У цьому випадку можливо трансформація форм і позицій. Одні фігури здатні помінятися місцями, інші змінять навіть свою форму. Це може відбуватися як за власною ініціативою творця, так і з пропозиції (а то і провокації) свідка. Найчастіше піддаються трансформації фігури, що викликають негативні переживання: таким чином їх зміна виявляється актом взаємодії з переживанням, його контейніруванням і перетворенням в форму «зони найближчого розвитку».

6. Пауза перебування всередині «зібраного світу».

Ще один спосіб взаємодії з створеними формами це пауза прийняття свого творіння. Це час остаточно прийняття того образного ряду, який був сформований тут і зараз з чистою пластичною матерією. Цей той свій Космос, який був створений людиною з Хаосу в процесі творення. Тому кожен раз це творіння відображає важливий аспект природи людини, його переживань. Це зліпок його душі.

Тому так важливо побути з цим стільки, скільки потрібно, щоб потім повернути стихії її первісну форму.

7. Повернення до цілісності Шара.

На відміну від ряду інших як терапевтичних, так і ремісничих методів, в кінці сеансу ми пропонуємо повернення до первісної форми Шара. Це стає завершенням ритуалу, акту творення. Всі образи і форми знову перетворюються в саму матерію, тим, чим вони і є насправді. І всі ці створені образи і форми є ні що інше, як глина, плоть землі; щось окреме і не належить людині. Це дає певну свободу і відчуття правди, реальності цього світу. Глина повертає собі початкову форму кулі. І це вже не початкове яйце творіння, але запліднена змістом первинна форма. Початок справжнього народження чогось нового.

Союз глини і людини дає дивовижні результати. Це виявлення свого темпу і своєї внутрішньої гармонії пропорцій; несвідоме навчання управління своїм часом і своїми діями. Це втілення своїх емоцій і ідей в матерії і акт істинного творіння. Глина сприйнятлива до почуттів і може ефективно допомогти відреагувати гнів, агресію, страх, тривогу, провину в естетичній формі. Пластичність глини дозволяє вносити зміни в роботу і тим самим "виправляти" емоційний стан. Робота з глиною розвиває моторику рук, кінестетичні відчуття, тіло починає через глину спілкуватися і стан людини проявляється найвиразніше.

Використання глини в терапії особливо важливо для тих клієнтів, яким важко розповісти про свої почуття і переживання. У ситуаціях

невизначеності: "мятьє" глини, "виліплювання" знижує або прибирає опір і дає можливість "побачити" рішення. Робота з глиною дозволяє м'яко відреагувати, переробити і усвідомити травматичний досвід. Вона ефективна в терапії з високим ступенем агресії, з соціальною дезадаптацією клієнта, девіантною поведінкою, з постстресових розладом, нав'язливими станами, а також екзистенційними кризами і проблемами

РОЗДІЛ II ЕКСПЕРИМЕНТ

Щоб проаналізувати терапевтичний вплив на дітей дошкільного та молодшого шкільного віку при роботі з глиною, ми провели тримісячний експеримент.

Учасниками експерименту стали діти - вихованці гуртка «Кераміка» (ЦДЮТ) першого року навчання. З цих дітей ми виділили три групи по три людини, в поведінці яких спостерігалися деякі емоційні та мовні відхилення. Заняття в групах проходили спільно 2 рази в тиждень по одній годині на протязі трьох місяців (з початку вересня по кінець листопада 2017 року) За основу на заняттях були взяті частково програми «Чарівна глина» та «Психотерапевтичні ресурси роботи з глиною», а так само додані найцікавіші заняття із загальної програми по ліпленню «Кераміка», які підходили за змістом до нашої теми.

Загальна риса всіх дітей полягала тому, що ніхто не хотів ліпити на заняттях по заданій темі, зате всі діти відрізнялися великим бажанням роботи з глиною - ліпити. І їх вироби спочатку несли в собі велику частку таланту.

Перша група:

До першої групи увійшли діти порушенням мови, пов'язаних з раннім відлученням від матері (батьки помінялися місцями - відразу після народження дитини, батько сидів у декретній відпустці, мама працювала) Загальні показники: не вимовляється частина букв, глотаються слова. Діти товариські, доброзичливі. При ліпленні з глини роботи неакуратні, дуже великі або навпаки дуже дрібні.

Діти: Козир Сергій, 2 клас; Циплакова Юлія, 1 клас; Чумак Катерина, 2 клас

Друга група:

Друга група складається з гіперактивних дітей з расторможенної психікою. Загальні показники: непосидючість, неухважність, своєвілля, тривожність, різка зміна настрою - вспильчівість або плач. При ліпленні цікаві роботи зовсім не схожі один на одного або пропоновану модель.

Діти: Федорова Просков`я - дит.садок ст.гр .; Істоміна Єлизавета - 1 кл.,
Трішкіна Каміла -2 кл

Третя група:

Сюди увійшли діти замкнуті, нетовариські, з деякими ознаками невираженого аутизму.

Загальні показники: небалакучість, небажання спілкуватися, невпевненість і страх що або запитати. При роботі з глиною реагують тільки на спілкування «один на один» - «дитина -педагог», якщо не звертати уваги - самі ні про що

не запитують, будуть робити те, що виходить або взагалі нічого. Повторюють за керівником, фантазії не страждають.

Діти: Донченко Ілля - 2 кл; Порохняк Денис - 2 кл., Горбачик Костя - 1 кл.,
Мельник Елеонора - 1 кл

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II

Щоб проаналізувати терапевтичний вплив роботи з глиною на дітей дошкільного та молодшого шкільного віку ми відібрали три групи дітей з різними психологічними показниками. Працюючи з такими дітьми протягом трьох місяців ми можемо зробити висновки: в цілому - діти замкнуті стали більш говіркішими і веселішими, діти з растарженою психікою стали більш посидючими і врівноваженими. Їх емоційний фон позитивно впливає на дітей нетовариських.

Група 1. На жаль для виправлення мови було недостатньо часу і результатів в цьому напрямку ми майже не досягли, хоча діти цієї групи стали більш уважними і акуратними, змогли переключитися і урізноманітнити свою роботу.

Група 2. У цій групі діти стали більш посидючими, уважними, зникла тривожність. Зменшився вихід емоцій - Ліза майже перестала плакати з будь-якого приводу; Просков'я стала реагувати на зауваження, перестала зриватися з місця і стрибати навколо столу. Каміла стала доробляти всі роботи до кінця.

Група 3. Діти в цілому стали більш балакучі, роботи стали більш витончені. З'явився діалог і спілкування між дітьми. Ілля став розповідати історії про своїх виробках, як і раніше робить тільки те, що захоче, але з коментарями. Костя почав посміхатися і навіть сміятися, з'явилося спілкування і з керівником. Денис, на жаль майже з місця не зрушив: роботи у нього «якісна підробка» - тобто тільки повторює, свого не придумує ..

В цілому ми бачимо, що робота з глиною має глибоке психологічний вплив. Вона зближує людей з їхніми почуттями. Вона дозволяє полегшити розуміння і вихід емоцій (особливо негативних, таких, як роздратування, агресія, гнів), наприклад, діти, які розсерджені, при роботі з глиною можуть різними способами дати вихід своєму роздратуванню. Ті, хто відчуває почуття невпевненості і страху, можуть знайти відчуття контролю і володіння собою завдяки роботі з глиною. Діти, що знаходяться під сильним контролем з боку дорослих, можуть розслабитися і вдосталь гною в глиняній «бруді», знімаючи тим самим накопичене напруження.

ВИСНОВОК

Ліплення з глини це:

- 1) Розвиток творчих здібностей дитини, фантазії, спонукання до самостійного знаходження рішень будь-яких ситуацій, вигадування ідеї та втілення її в життя, стимулювання нестандартного підходу до вирішення питань.
- 2) Емоційний розвиток: в процесі роботи з глиною відбувається емоційна розрядка - отреагування негативних емоцій, зняття напруги, злості, агресії; розвивається розуміння власних емоцій і знаходження безпечного і конструктивного способу їх вираження і контролю; через гру в казку, проживання життів героїв розвиваються почуття співпереживання, взаємодопомоги, розуміння відносин добра і зла розвиваються комунікативні навички; і, як наслідок - формування гармонійної особистості
- 3) Інтелектуальний розвиток, розвиток психічних процесів і навичок: розвиток пам'яті, уваги, образного і логічного мислення, дрібної моторики, акуратності, розвиток сенсорики і тактильного сприйняття.
- 4) Стимулювання самостійності, зміцнення впевненості в собі дитину, формування у нього нормальної самооцінки, віри в свої сили і в те, що немає нічого неможливого.
- 5) Художній розвиток і виховання: освоєння базових художніх понять і прийомів, основи скульптури, конструювання. Знайомство з глиною - її властивостями, способами та прийомами роботи з нею, технологією сушіння, випалу і розпису глиняних виробів. Знайомство з художніми творами, скульптурами, архітектурою, природними об'єктами - тваринами, рослинами, людиною і способах втілення всього цього в обсязі, в глині.
- 6) На спільних заняттях дітей і батьків - зміцнення емоційних зв'язків між ними, зближення, встановлення теплих і довірчих відносин; створення умов для того, щоб батьки і діти могли краще пізнати і зрозуміти один одного, а також приділити один одному достатньо уваги і доброти, на що в звичайному житті часто не вистачає часу.

Будь-які заняття ліпленням допомагають дитині освоювати простір, розвивають його конструктивні здібності, вчать знаходити правильні співвідношення частин і цілого, розвивають дрібну мускулатуру пальців.

Ліплення з глини особливо корисна, тому що увага дитини не відволікається на різні кольори і він зосереджується саме на просторових особливостях

роботи. Крім того, глина має характерну і дуже різноманітну фактуру, вологість, в'язкість, що розвиває дотик і чутливість до матеріалу.

У захоплюючій і цікавій формі робота з глиною допомагає:

- сформувати позитивну самооцінку, впевненість в собі, віру в свої сили, в те, що все вийде;
- стимулювати самостійність;
- розвинути творчі здібності, фантазію;
- емоційно розвиватися: через проживання життя героїв розвиваються почуття взаємодопомоги і співпереживання, розуміння добра і зла;
- через спільну гру удосконалювати комунікативні навички та формувати гармонійну особистість;
- виховати спостережливість, уяву, художній смак і працьовитість.
- інтелектуальному розвитку.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Грам в., Зея Н. Теория жизни, слепленная глиной // Газета. Ру. – 9 октября 2008 года. -
2. Солопов Е.Ф. Концепции современного естествознания. – М.: Владос. - 1998.
3. Яблоков А.В., Юсуфов А.Г. Эволюционное учение. – М.: Высшая школа, 1998.
4. Редакция «Психологической газеты»,09.06.2015
5. Интернет –ресурс:
https://www.unicef.org/ukraine/ukr/reallives_28540.html
<http://sashadenisova.com/uslugi/art-terapiya-glinoy>
6. Авторская программа занятий по глинотерапии "Волшебная глина"
Евтеева Татьяна Николаевна, педагог-психолог